

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

De antiquitate Mosi ac Prophætarum Cap. iij

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

poeta Helenam a Polymnesta quadam Thanis uxore didicisse. Nā usq; ad nostra tēpora solā Diospoliticae mulieres iram atq; mœstī-
tiam potionibus sedare nesciunt. Diospolis autem Thebæ sunt. Ve-
nerem quoq; aureā Homertus appellat, quo nomine uulgo ab aegy-
ptijs nominantur, & lucus Veneris aureæ apud eos adhuc inuenit.
Lycurgum similiter Platonem, atq; Solonem, multa in libris atque
legibus suis conscripsisse patet, quæ ante illorum tempora Aegyptij
habuerunt. Pythagoram quoq; Geometriam, & Arithmeticam ab
eis didicisse, & animæ in cætera animalium migrationē a dogmati-
bus Aegyptior; sumpsisse. Democritum ꝑo putant quinquennio
in Aegypto cōuersatum, multa inde didicisse. Enopidem quoq; ab
Aegyptijs astrologis, & alia cōplura, & obliuationē zodiaci per-
cepisse. Eudoxum etiam ab Aegypto in Græciam multas astrolo-
giæ rationes trāstulisse. Teraculem similiter atq; Theodorum Rhe-
ri filios, qui simulachrū Apollinis pythij fabricati sunt, quicq; singen-
do apud priscos omnes excelluerunt, multis annis in Aegypto uer-
fatos contendunt. Hæc a Diodoro sumpta sufficiant. Si ergo ab o-
mnibus barbaris qcunq; clari apud Græcos fuerunt, non pauca ne-
q; minima acceperunt nec idcirco quispiam eos accusauit, cur nos
accusant, qui uera pietate cōmori, scripturā hebræor; cōplectimur.

De antiquitate Mosi, ac Prophetarum. CAP. III.

Verum neforte, quoniam cognitionē unius dei Hebræos
solummodo uere habuisse diximus, ac ab eis cæteros, si
quid hac de re præter Hebræos uere senserunt, accepisse
cōtendimus, ne quis unquam aliter actum putet, ac a gre-
cis Iudæos hoc habuisse dogma contendant, declarandum est, qui-
bus temporibus Moses & prophætæ fuerunt. Plurimi ergo (peruti-
lis namq; res est) de antiquitate Mosi & pphætarum scripserunt, a
quibus nonnulla transcribam, q̄uis ipse noua uia rationeq; usus hoc
modo rem disponere statui. Nemo inficias ibit imperatoris Roma-
norum Augusti temporibus Saluatoris nostri; natiuitatem fuisse,
doctrinamq; quintodecimo Tyberij Cæsaris anno Euangelicā in-
cepisse. Si quis ergo ab hoc Tyberij anno ad superiora scandēs, dili-
gēter usq; ad Darium Persarum regem, & restitutionem templi p-
ueniet, quingentos quadraginta octo annos inter Tyberij & secun-
dum

dum Darij annum interfuisse comperiet. Secundus enim Darij annus, sexagesime quintae olympiadis primus fuit. Tyberij autē quintusdecimus ducentesima quinta, ac primae olympiadis quartus inuenitur. Ita centum ac triginta septem olympiades interfuisse manifeste uidentur, qui numerus quaternario auctus, quadriennium enim olympiadi attribuitur, quingentos quadraginta octo annos effecit. In secundo autem anno Darij septuagesimus Hierosolymorum, & templi destructionis fuit, ut Iudaeorum hystoria ostendit. Quod si a secundo Darij anno ad primam olympiadem percurras, olympiades quidem, lxxiii, annos, cclvi, interfuisse comperies. Quos quidem annos, si ab ultimo desolationis anno, ac restorationis principio ascendendo auferas ad quinquagesimum annum Oziae Iudaeorum regis, quo tempore Isaias & Osce prophetae uerunt, omnino peruenies. Ita prima olympias Isaię temporibus fuisse inuenitur. Inde autē a prima olympiade usque ad captiuitatem Troiae, ut Graecorum ipsorum hystoriae significant, quadringenti ac quinquaginta anni colliguntur, quem annorum numerum a quinquagesimo Oziae anno similiter auferendo, ad tertium annum Labdonis Iudaeorum iudicis peruenies. Ita Troianae urbis destructio septem annis anteq̃ Sanson Hebraeos ueridicasset, fuisse ostenditur, quem corporis robore inuictum fuisse, ut Herculem Graeci scribunt, Hebraei testantur. Inde a captiuitate Troiana, si quadringentos ascendendo annos auferas, ad Mosem & terrigenam Cecropem deuenies. Omnia uero, quae apud graecos mirabilia narrantur, post Cecropem fuisse constat. Nam Deucalionis diluuium, Phaetontis incendium, natiuitas Erichthonij, Proserpinae raptus, Cereris mysteria, Eleusinorum constitutio, Triptolemi factio, Europae raptus a Ioue, Apollinis partus, Cadmi ad Thebas aduentus, & ad haec iuniores illi Dionysus, & Minos, Aesculapius, Perseus, Dioscuroi, Hercules post Cecropem omnes fuerunt. Quare omnibus his multo uetustior Mosem fuisse confirmatur. A Mose uero usque ad primum annum uite Habraam quingentos ac quingentes annos comperio, quos si a Cecropis regno ad superiora auferas, ad Assyrium Ninum tandem peruenies, quem aiunt primum toti Asiae, India solum excepta, regnasse, a cuius nomine ciuitas Ninus appellata est, quam Iudaei Niniuen dicunt. Eo tempore Zoroastres

astes magus apud Bactrios regnabat. Nino autem uxor Semiramis successit. Nini ergo atque Semiramidos Zoroastiscq; temporibus Habraam fuisse constat. Nam hæc omnia nobis certis rationibus in eo libro demonstrata sunt, quem de Temporibus inscripsimus. Vtar autem impræsentiarum Porphyrij de uetustate Mosis testimonio, illius uidelicet, qui Hebræorum atque Christianorum inimicissimus odij cumulo, ipsum quoque Mosem atque prophetas, improbè petere uerbis ausus est. Sic enim inimicorum testimonio uetustas Mosis magis comprobabitur. In quarto ergo eorum, quos aduersus nos libros euomit, his uerbis utitur, Narrat autem Iudæorum hystoriam, uerissime, quoniam & locorum, & uirorum nomina similiter atque ipsi posuit Sachoniatho Berutius, qui earum rerum omnium monumenta ab Hierobalto, Dei Leui sacerdote asserit habuisse. Quam quidem hystoriam Belbalo Berutorum regi inscripsit, quorum uirorum tempora, multo ante Troiana tempora fuisse comperiuntur. Is Sachoniatho Phœnicum lingua partim a singularum urbium annalibus, partim a libris sacris, qui templis dedicari solebant, collegit ingenio, quem non multo post Mosem Semiramidos temporibus fuisse scriptum est. Hæc Porphyrius. Si ergo Semiramidos temporibus Sachoniatho fuit, eam uero multo ante troianam calamitatem fuisse perhibetur, An erit Sachoniatho quoque troianis temporibus multo uetustior? Sachoniathonem uero ab alijs collegisse hystoriam, ipse Porphyrius testatur, quos & ipsos iuniores Mose fuisse concedendum est. Sed ponamus etiam eisdem temporibus Mosis Sachoniathonem fuisse, quoniam tamen Moses Semiramidos temporibus huius Philosophi testimonio comperitur, quando nos Habraam fuisse contendimus. Antiquior est Moses secundum Porphyrium, quam ipsi opinantur. Fuit autem Semiramis octingentis annis ante troiana tempora. Quare Moses quoque similiter. Primus uero apud Argiuos Inachus regnauit, quando nec ciuitas, nec nomen Atheniense erat. Primus autem Argiorum rex quinti Assyriorum regis temporibus fuit ceterum quinquaginta annos post Mosem atq; Semiramidem, in quibus nihil apud Græcos illustre factum inuenit. Quadringentis autem annis & quinquaginta

quaginta fere post Semiramidē primus apud Athenienses Cecrops
 indigena, ut ipsi dicunt, regnavit. Triopa septimo post Inachum re/
 gnante apud Argiuos, & post Inachi autem tempore Ogygium di/
 citur diluuium fuisse. Et Apis apud Aegyptios primus Deus appel/
 latus est, & Inachi filia, quam Isidem Aegyptij nominarunt. Prome/
 theus quoq; & Atlas illis temporibus fuerunt. A Cecrope autē usq;
 ad Troianorum calamitatem paulo pauciores q̄ quadringenti anni
 colliguntur, in quibus diluuium Deucalionis, & incendium Phae/
 thontis fuisse nō ignoramus, Cecrops autem primus Deum Iouem
 appellasse fertur, & aram instituisse primus, & simulachrum Palla/
 dis erexisse. Post Cecropem autem Dij graecorum omnes nati fuis/
 se uidentur. Ita ad Troiana tempora a temporibus Mosi plures quā
 octingenti anni Porphyrij testimonio fuisse comperiunt. Homerū
 uero atq; Hesiodum multo iuniores Troia fuisse manifestum est.
 Pythagoram uero & Democritum in quinquagesima olympiade
 septingentis fere annis post Troiam fuisse constat. Quare huius phi/
 losophi autoritate mille quingentisq; annis ante graecorum philo/
 sophos Moses fuit. Verum quoniā multi praecleari apud nos uiri, at/
 q; doctissimi Iudaeorum antiquitatē certis uerisq; argumentis pro/
 barunt, quorum alij a Graecis, alij a Chaldaeis atque Aegyptijs, nō/
 nulli etiam a Phoenicibus atque Hebraeis propositum suum appro/
 barunt, imo uero cuncta simul conferentes, mirabili ratione ac uia,
 singularum gētium p̄clara facinora, quae in eisdem tēporibus gesta
 sunt, collegerunt: eorum nonnullas uoces uerbaq; transcribam, ne
 laborum suorum fructu authores priuent. Vtar autem testimonio
 multorum, ut ex omnibus Hebraeorū uetustas indubitata habeat.
 Africanus igitur in tertio annalium, his uerbis utitur. Vsq; ad olyn/
 piadas nihil exploratum in hystoria Graecorum inuenit, sed omnia
 confusis cōscripta tēporibus sunt. Post olympiadas uero, quoniam
 quadriennio diligentissime omnia notabantur, nulla penitus cōfu/
 sio temporum fit. Quare p̄clara fabulosaq; facinora, quae ante primā
 olympiadem fuerūt, summatim colligā. Quae uero post gesta sunt,
 ita cum Hebraicis, Persicisq; hystorijs conferam, ut ea quae in eodē
 tempore fuerint, aperte significem. Hebraeorum igitur in Babylo/
 nem migratio, a Nabuchodonosore facta, septuaginta durauit an/
 nos.

nos, Cyrus regnavit olympiade quinquagesima quinta a Diodori Thalicoſtoris Polybij Phlegetōtisq; historijs patet, quo anno Iesus filius Ioseph primam particularemq; deductionem populi fecit, ut apud Esdras Iudæum conscriptum est. Verum ista, ut dixi, propter olympiacum certitudinem eodem modo ab omnibus conscripta sunt, cum nullam omnino cōfusionem patiantur. Ab Ogyge autem indigena, cuius temporibus primum & maximum diluuium in Attica fuit, & Phoroneus Argivus regnabat, usq; ad primam olympiadem anni fuere mille atq; uiginti. Ita enim omnes asserunt, q̄ Athenensium annales conscripserunt. Ellanicus dico atq; Philochorus. Castor etiam & Thalus in hoc cōueniunt, qui Syriam historiam diligenter tractarunt. Diodorus quoq; qui orbis historiam in bibliothecis contulit, alijsq; permulti. Et post pauca. Dicimus ergo Ogygem, a quo primum diluuium nominatum Ogygium est temporibus Mosi fuisse. quod hoc pacto probamus, Ab Ogyge, ut diximus, mille uigintiq; anni usq; ad primam olympiadem fuerunt, a qua usq; ad quinquagesimam quintam olympiadem, id est usq; ad primum annum Cyri Persarum regis, & iudaici populi reductionem anni fuerunt. ccx. & vij. Quare ab Ogyge ad Cyrum mille ducenti. xxxvij fuerunt, quos si auferes ascendendo ad annum illum peruenies, quo ab Aegypto Moses populum eduxit. Fuit ergo Moses Ogygii temporibus, a quo Eleusis cōdita est. Atticos igitur annos ab ista sumamus. Et post pauca. Ogygem v̄o propter uastationem diluuii centum nonagintanouem annis usq; ad Cecropem Attica sine rege, & pene deserta fuisse perhibetur. Actem enim quem post Ogygem fuisse nonnulli fingunt, ceterosq; usq; ad Cecropem nuda solummodo esse nomina Philochorus scribit, & post aliqua computatione annorum a iudaica scriptura diligentius facta. A Mose igitur inquit usq; ad Cyrum mille. ccxxxvij. anni colliguntur. Quod ab Ogyge ad Cyrum etiam secundum Græcorum historicos colligi demonstrauimus. Sed Græcorum etiam nonnulli hoc ipsum testantur. Polemon enim in primo Græcarum historiarum. Temporibus inquit Apidos Phoronei filij magna pars Aegyptij exercitus ab Aegypto expulsa, in Palestina Syria non longe ab Arabia habitauit. Apion etiam Possidonij filius, grammaticorum omnium diligentissimus,

z historie

historia perscrutator in quarto historiarum, & in libro aduersus Iudaeos Inacho inquit regnante apud Aegyptios, & Amasi apud Aegyptios Iudaei duce Mose, ab Aegyptijs defecerunt. Herodotus quoque Amasidos & defectionis huius in secundo mentionem facit, Iudeorum etiam quodammodo meminit, cum Syrios dicat, qui Palaestinam habitant circumcidi solere. Ptolemaeus praeterea Mendesium, quae Aegyptiorum historia ab initio conscripsit, his ita conuenit, ceterisque omnes, ut minima quaedam annorum differentia esse uideatur. Ita notabilia gesta mirabiliaque Graecorum, siue uera, siue ficta, post Mosem fuisse comperiuntur. Visum est autem mihi a tempore regni Attici, res Graecorum Hebraicis conferre. Primo igitur Ogyge anno, quo usque ad primam olympiadem mille ac uiginti fuisse ostendimus exitus Iudaeorum ab Aegypto factus est, & in Attica Ogygium illud diluuium, neque id iniuria. Cum enim ira dei grandine ac tempestatibus percuterentur Aegyptij, non poterant aliquae partes etiam orbis non commoueri, Attica praecipue, quia coloni Aegyptiorum, ut multi alij, & Theopompus in Tricarano affirmat, Athenienses fuerunt. Post quattuor autem & nonaginta annos, Prometheus fuisse a nonnullis dicitur, quem sinxisse homines fabulantur atque formasse, quoniam sapientia eloquentiaque suarum bestiarum uita in ciuilem transformauit. Haec Africanus, Tacianus uero, qui se ipsum in Assyria regione natum dicit, uir lingua Graeca doctissimus, Graecis omnibus Mosem antiquitate anteponebat, de Homero inquit Stesimbrotus, Thasius, Callimachus, Colophonius, Reginus, Theagenes, qui fuit Cambysae temporibus, & Herodotus Halicarnassensis, alijque complures scripserunt. Sed quoniam aliter alij tradiderunt, quibus fuerit temporibus, affirmare non possumus. Crates enim ante reductionem Herculidarum octuaginta post Troiana tempora annos floruisse contendit, Eratosthenes post centum annos, Aristarchus quando Ionica colonia deducebatur centum & quadraginta annos post destructionem Troianam, Philochorus Architippi Atheniensium principis tempore centum & octuaginta annis post captiuitatem Troianam, Apollodorus ducentis & quadraginta post Troiana tempora, nonnulli in prima olympiade quadringentis annis post Ilij euerfionem, alij Archilochi aequalem fuisse contendunt, qui fuit olympiade uigesimaliter

tia temporibus Gyge regis Lydorum. Sed hæc relinquuntur. Nam
 quando ita confuse de temporibus scribitur, uniuersa historia titu-
 bat. Sed ponamus Homerum ipsius Agamemnonis temporibus fu-
 isse. Moses enim modo non multo ante illa tempora, uerum etiã an-
 te Dardanum fuit, Vtar autem testimonio Chaldaeorum, Phœni-
 cum, & ægyptiorum. Berofus enim uir Babylonius sacerdos, mul-
 to antiquiorem troiano bello Mosem fuisse scripsit. Theodotus au-
 tem, Ipsicrates, Mochus, Phœnices fuerunt, quorum historiã in gre-
 cam linguam Aditus uir disertus traduxit, ubi scribitur Troianum
 bellum paulo ante tempora Salomonis fuisse, ægyptios omnes sciunt
 magnam temporum diligentiam semper habuisse, quorum annales
 Ptolemæus nō rex, sed Mendefius sacerdos a sacris libris collegit ac
 ædidi. Is regnante Amoside apud ægyptios Mose duce Iudæorum
 exitum ab ægypto fuisse affirmat, Amasimq; fuisse tunc dicit quan-
 do Inachus in agris regnabat. Apion etiam grammaticus, Inachum
 & Amasidem eisdem temporibus fuisse affirmat. Fuerunt autem ab
 Inacho ad bellum Troianum generatiões uiginti. Quare ante Ilia-
 cum bellum quadringentis ad minus annis ipsum fuisse conceden-
 dum est. Si igitur post Inachum omnia præclara facinora Græcorum
 fuerunt, necessario etiam post Mosem fuerunt. Inachus em̄ primus
 Argis, ut diximus, regnauit: deinde Phoroneus quãdo Ogygium
 in attica diluuium fuit. Apis postea, deinde argiuis Crassus, Phor-
 basq; regnarunt, quo tempore Actæus, a quo Actæa regio atheni-
 ensium appellata est. Triopas deinde argis regnauit, quãdo Prome-
 theus, Epimetheus, Atlas, Io, & biformis Cecrops fuisse traduntur.
 Post Triopam Crotopus regnauit, tēporibus cuius Phaetontis in-
 cendium, & Deucalionis diluuium fuit. Sthenalo postea regnante,
 Danaus in Pelopōnensum uenit, & Dardanus Dardaniã condidit,
 & ex Phœnicia Europa rapta fuerat, Danaus postea regnauit, De-
 inde Lyceus, quo regnante, Proserpina rapitur. Cadmus Thebas
 condidit, qui Græcis literas tradidisse una uoce ab om̄ibus dicitur.
 Minos in Creta regnat. Proetus postea regnauit, quãdo Eumolpus
 atheniensibus bellū intulit. deinde Acrisius, cuius tēpore a Phrygia
 in Græciam Pelos transfuit. Ion Athenas petijt. Secundus Cecrops
 floruit, Perseus postea regnauit, & p̄clara gessit facinora. Euristeus

z ij dom̄

Atreus atq; Agamemnon, qui decimo atq; octavo sui regni anno urbem troianam expugnauit, Quare omnibus dijs ac her oibus graecorum multo uetustior Moses inuenitur, & oportet seniori, a quo iuniores hauserunt, multo magis credere. Non enim Homero solummodo Moses superior, uerumetiam omnibus, qui aliquid apud grecos scripsere, Quippe Cadmus, a quo literas graeci habuerunt, multo posterior Mose inuenitur. Scripserunt autem apud graecos ante Homerum, Linus, Philammon, Thamyris, Amphion, Orpheus, Musaeus, Demodotus, Phemius, Sybilla, Epimenides cretensis, qui Spartam petijt, Aristaeus praconeseus, Abolus, Centaurus, Isatis, Orimon, Euculus cyprius, Orius Samius, & Atheniensis pnetida. Linum igitur Herculis magistrum fuisse constat, qui ante Troianum bellum una fuit generatione. Tlepolemus enim filius eius cum Agamemnone in Ilium militauit. Orpheus autem aequalis Herculi fuit, quem Musaeus audiuit. Amphion duabus generationibus Troianum bellum praecessit, Demodochus uero atq; Phenus alter in Ithaca, alter apud Pheacas troiani belli temporibus uiuebant. Thamyris etiam, & Philammon non ante ipsos fuerunt. Sed de poetis satis dictum est. Nunc de his scribamus, qui apud grecos sapientes habiti sunt. Minos igitur, qui sapientia & legum solertia caeteris omnibus excelluisse uidetur Lyncei temporibus, qui post Danaum Argis regnauit undecima generatione post Inachum fuit. Lycurgus autem centum annis ante primam olympiadem leges Lacedaemonijs dedit. Dracon in olympiade trigesima sexta, leges Atheniensibus tulit, Pythagoras in sexagesima & secunda floruit. Ostendimus autem in superioribus quadringentis & septem annis post Ilij euerfionem, olympiadas incepisse. Thales uetustissimus omnium, qui septem sapientes appellantur, in quinquagesima uiuebat olympiade. Haec taceamus, nunc Clementem audiamus. Apion inquit grammaticus uir hystoriae peritissimus, qui Plistonices nominatus fuit, acerrimus iudaeorum hostis, adeo ut etiam aduersus eos uolumen adiderit. Nec iniuria, egyptius enim erat Ptolemaum, Mendesium sacerdotem, qui tria uolumina de rebus gestis Aegyptiorum edidit, testem adducit, quod Amosis, qui Auarin aegyptiorum urbem euertit, & Inachus Argiuorum rex eisdem temporibus fuerunt. Quo quidem Amoside regnante

gnantē ab ægypto Mose duce, Judæos pfugisse confirmat. Res au-
 rem Argolicas, quę ab Inacho cœperunt Dionysus Halicarnasseus
 in libro de temporibus omnium gręcarum rerum uetustissimas fuisse
 ostendit. Ab Inacho autem ad troiana tempora uiginti genera-
 tiones connumerant, anni ad minus quadringenti. Assyriorum au-
 tem regnū antiquius cæteris omnibus fuisse constat, cuius quadrin-
 gentesimo atq; secundo anno, trigesimo scilicet atq; secundo Belu-
 chi octauū Mose ducente populus ab ægypto exiuit, Inacho Argi-
 uis & Amoside in egypto regnante, post Inachum Phoroneus Ar-
 gis regnauit quādo Ogygium fuit diluuium, & Egialeus in Sycio-
 ne regnauit, a quo Sycionum regnum incœpit. Tunc etiā Cretus
 primus, qui in Creta regnauit. Acusilaus ꝑo Phoroneum omnium
 hominum primum ait fuisse, unde Phoronidos poeta mortaliū pa-
 trem appellat. Sed ab Inacho ad Agamemnonē uiginti generatio-
 nes fuerunt. Decimo autem & octauo anno, Agamemnonij regni
 Troia euertitur, Demophonte Thesei filio atheniensibus regnan-
 te. Fuit autem Theseus imitator Herculis generatione una ante bel-
 lum troianum. Ita Moses ante Dionysij in deum translationem sex-
 centos & quattuor annos fuisse inuenit. Perseo enim regnante tri-
 gesimo iam atq; secundo anno, ut Apollodorus in libro de tempo-
 ribus scribit, Dionysius hominem exiuit, a quo ad Herculem & Ia-
 sonem, aliosq; Græcorū heroas, qui in argo fuerunt, sexagintatres
 anni colliguntur, quibus cum etiam Aesculapius, atq; Dioscuri, ut
 Rhodius Apollonius in argonautis testatur, fuerunt. A regno autē
 Herculis in argis usq; ad translationē suam, & Aesculapij in deas tri-
 ginta & octo anni fuerunt, ut Apollodorus scribit. Hinc autem ad
 Castoris & Pollucis assumptionem anni. lxx. quando etiam Troia
 euerfa fuit. Verum, quoniā ut Hesiodus cæteriꝑ poetæ dicunt, Se-
 mele Cadmi filia Dionysij peperit. Cadmus autē Lynceo regnan-
 te, Thebas petijt, & literas Græcis tradidit. Patet etiam testimonio
 poetarum, qua ætate Dionysius fuit. Leo ꝑo, qui de ægyptiorū dijs
 cōscripsit, Isidem Cererem esse affirmat, quæ Lynceo regnante fuit
 undecima generatione post Mosē. Apis ꝑo Argiuorum rex, ut
 Aristippus in primo arcadicę hystorię scribit, Memphin in egypto
 cōdidit, quem Aristæus argiuus Serapidem appellatum asserit. hęc

ab aegyptijs diuinos honores consecutum non ignoramus. Nymphodorus autem amphipolitanus in tertio de asiaticis legibus, Apim taurum mortuum in foro Graece quod latine arcam dicere possumus positum, Soroapim ac inde Serapim appellatum fuisse contendit. Fuit autem Apis tertius ab Inacho. Latona uero Titi temporibus fuit, quem Tantalum aequalem fuisse omnes testantur. Zectus uero atque Amphion musicae inuētores Cadmi temporibus fuere. Nam & si Phœmonone oracula cecinisse Acrisio dicatur, tamen post Phœmononem xxvij. annis. Orpheus Musæus, & Linus Herculis magistri floruerunt. Homerus autem ac Hesiodus multo iuniores bello troiano extiterunt. Lycurgus uero & Solon legum apud Græcos cōditores, & septem sapientes, Pherecides etiam Syrius & Pythagoras circiter prima olympiade tempora, ut diximus, fuerunt. Non ergo solum poetis ac sapientibus, uerum etiam dijs Græcorum multo uetustior Moses inuenitur. Verum, quoniam non Græci solummodo, sed Iudei quoque de hac diligenter scripserunt, non erit ab re ab ipsis etiam aliquid sumere. Vtar autem hoc loco Flauij Iosephi testimonio. Incipiam inquit primo ab aegyptiorum autoritate. Verum, quoniam uoces illorum ponere impossibile est, Manethi aegyptij, qui graece scripsit, quique a sacris aegyptiorum literis, ut dicit, transtulit, uerba transcribam. Hic igitur in libro secundo hac de Iudæis scribit. Tuti mei temporibus inquit ab orientali parte ignoti homines in aegyptum irruerunt, facileque ipsam, ac sine bello ceperunt, quam gentem Hycussos appellant, quod significat reges, hyc enim lingua sacra rex dicitur. Vssos autem pastor appellatur, hos nonnulli Arabes fuisse opinati sunt, quamuis multi Hycussos non reges, ut diximus, sed captiuos pastores significare asserunt. Hyc enim cum aspiratione aegyptiorum lingua captiuus dicitur, quod mihi uerisimilius uideretur. Isti tenuerunt aegyptum quingentis atque undecim annis, Deinde cum pellerentur locum occuparunt, cui nomen Auaris, quo undique munito, aegyptiorum impetum euitabant. Themosis autem cum obsidendo non posset eos capere, conuenit cum eis, ut libere cum suis, quo uellent, abirent, qui non pauciores ducentis quadragintaque milibus uirorum non in Syriam, quam tunc Assyrii, quorum uires erant amplissima tenebant, sed in eam profecti regionem, quae nunc Iudaea

deuocatur, Hierosolymam condiderunt. Hæc Manethus, qui secundum ægyptias literas & historiam, duo nobis non parua testatus est. Primum quod aliunde nostri maiores in ægyptum migrarunt, Deinde quod ab ægypto mille fere annis ante Troiana tempora abierunt. Hæc Iosephus ab ægyptiorum historia. Phœnicum autem testimonio etiam usus ostendit centum quadraginta tribus annis ante a Salomone templum fuisse conditum, quam a Tyrijs Carthago conderetur. Sed quid opus est pluribus uti testibus, cum una uoce ab omnibus multo ante Troiana tempora Moses fuisse prædicetur. Sed de illis etiam aliquid dicamus, qui post Mosem fuerunt. Post eum igitur Iosue Iudæorum annis, ut nonnulli aiunt, triginta principatum tenuit, deinde, ut asserit scriptura, annis octo alienigenæ dominati sunt, postea Gothoniæ annis quinquaginta, Deinde Eglum rex Moab annis decem & octo, post quæ Aod annis octuaginta, rursus alienigenæ annis uiginti, post quos Debora & Barach annis quadraginta, Madinci septem, Gedeon quadraginta, Abimelech tribus, Thola uiginti tribus, Laher uigintinouē, Amanitæ decem & octo, Lephtha sex, Esbon septem, Ealo decem, Labedon octo, Alienigenæ quadraginta, Sanson uiginti, Eli sacerdos quadraginta, quibus temporibus Troia euersa est. Samuel deinde populum iudicauit, post quem Saul regnauit annis quadraginta. Dauid similiter quadraginta, Salomon etiam quadraginta, Roboam decem & septem, Abia tribus, Assa duodecim, Iosaphat uiginti quinque, Ioram octo, Ochozitas anno uno, Gotolia annis septem, Ioas quadraginta, Amassias uigintinouem, Ozias quinquaginta duobus. Tunc prophætauerunt Amos, Ionas, Esaias, deinde regnauit Iolathan annis decem & septem, Achar similiter sexdecim. Huius temporibus olympiades coeperunt, primusque olympio stadio uictor argiuus Corylus fuit declaratus. Achar autem successit, Ezechias annis uigintinouē, tunc Rhoma condita fuit, Deinde Manasses annis quinquaginta quinque, Amon duobus, Iosias triginta unum, quando prophætauerunt Hieremias, Baruch, Oida, alique nonnulli. Deinde Ioachar tribus mensibus, Ioachim annis undecim, ac demum Ezechias annis duodecim. Vrbe deinde ab Assyrijs euersa temploque cremato, in Babylonem populus abducitur, ubi Daniel & Iezechiel prophætauerunt, & post

*Moses annis 70
Troiana*

& post annos septuaginta Cyrus Persarum regnavit, qui Iudeos liberate donavit, & tunc Iesus Iosedech filius, & Zorobabel Salathielis in patria deducti, fundamenta iniecerunt, Angeo, Zacharia, & Malachia prophetantibus, post quos non fuit amplius apud Iudeos propheta. Cyri autem temporibus, septem Graecorum sapientes, quibus nullus philosophus antiquior traditur, floruerunt, quorum Thales Milesius apud Graecos primus appellatus est Physicus, quem audiuit Anaximander. Ipse quoque Milesius & Anaximandrum Anaximenes Milesius, & hunc Anaxagoras clam Cymenius, quem audiuerunt, Pericles, Archelaus, & Euripides, de quibus Pericles opibus & potentia inter athenienses excelluit, Euripides autem Poetice arti se tradidit, & Scenicus a nonnullis Philosophus appellatus est, Archelaus autem primum apud Lampfacum Anaxagore scholam suscepit, Deinde Athenas profectus, & multos alios, & Socratem auditores habuit, Anaxagorae uero temporibus, Xenophanes & Pythagoras fuerunt, Pythagorae successit Theano uxor, ac Telauges, & Menaxarchus filij. Telaugem uero Empedocles audiuit, quando etiam Eraclitus cognomine Scotinus, id est latine tenebrosus florebat, Xenophani vero Parmenides successit, Parmenidi Melissus, Melisso Zenon Eleata, quem aiunt cum Tyrannidem deponere conaretur, linguam dum a tyranno, ut conscios diceret, torqueretur, dentibus abscissam in faciem eius spuisse. Hunc audiuit Leucippus, Leucippum Democritus, Democritum Protagoras temporibus Socratis. Omnes igitur philosophi Graecorum post Cyrum Persarum regem fuisse comperiuntur. Cyrus autem septuaginta annis post Iudeorum captiuitatem, id est post Moysen mille ac centum fere annis fuisse perhibetur: ita necesse est, ut fatearis Philosophiam Graecorum, ac maxime Platoniam multo posteriorem Moysi fuisse. Plato enim cum Socratem primo, deinde Pythagoricos audiuerit, omnes qui ante ipsum fuerant, in Philosophia, tum eloquentia, tum prudentia superauit. Floruit autem Plato circa finem regni Persarum paulo ante Alexandrum Macedonem. cccc. annis uel paululum plus ante Augustum Caesarem.

EVSEBII